

Pan Martin Schulz

Przewodniczący Parlamentu Europejskiego

B-1047 BRUSSELS

PETYCJA

dotycząca sytuacji pracowników polskich sądów

Składający petycję:

Edyta Odyjas

dane do korespondencji:

Międzyzakładowa Organizacja Związkowa NSZZ „Solidarność” Pracowników Sądownictwa

ul. Floriana 7, 40-286 Katowice, (Polska)

tel./fax + 48 32 728 41 62, tel. komórkowy: + 48 792-409-067 lub + 48 790-234-386

e-mail: edyta.odijas@onet.pl lub e-mail: biuro.prawne@ps-solidarnosc.org

Szanowny Panie Przewodniczący,

Nasza organizacja związkowa działa od 2003 roku i zrzesza ponad 2000 pracowników (urzędników, asystentów sędziów, pracowników obsługi, kuratorów, referendarzy), zatrudnionych w ponad 100 polskich sądach.

Uprzejmie prosimy o podjęcie działań w związku z trwającą od wielu lat trudną sytuacją pracowników polskich sądów. Poniżej wskazujemy skrótowo na najważniejsze problemy w tym zakresie, które przede wszystkim skupiają się wokół łamania praw pracowniczych w sądownictwie, a także działaniami utrudniającymi dostęp obywateli do sądu.

Odnosnie do kwestii łamania przepisów Kodeksu Pracy, problemy, z którymi mamy do czynienia na co dzień to:

- dyskryminacja w zatrudnieniu (m.in. poprzez zatrudnianie pracowników z agencji pracy tymczasowej) ;
- nierówność w traktowaniu pracowników (m.in. w ostatnim okresie w wielu sądach dyskryminowane są pracownice - matki karmiące) ;
- brak przeciwdziałania mobbingowi (zastraszanie, poniżanie, molestowanie pracowników, brak wewnętrznej polityki antymobbingowej) ;
- nagminne przekraczanie maksymalnych dopuszczalnych norm czasu pracy przy braku rekompensaty dla pracowników za dodatkowy czas pracy (zwłaszcza przy wprowadzaniu nowych systemów informatycznych) ;
- nieprzestrzeganie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (m.in. nieprawidłowo sporządzone oceny ryzyka zawodowego na niemal wszystkich stanowiskach pracy, brak zapewnienia odpowiednich warunków lokalowych pracownikom – przepełnione pokoje, przekraczanie dopuszczalnych temperatur w pomieszczeniach i inne) ;
- brak przeciwdziałania wypadkom przy pracy, brak należytej ochrony zdrowia pracowników ;
- nieprawidłowości przy wypowiedaniu umów (np. zmuszanie pracowników do podpisywania „porozumień” zmieniających warunki pracy i płacy na niekorzyść pracowników, uniemożliwiają im dochodzenie swoich praw w tym zakresie przed sądem”);
- stosowanie niejednorodnych, nieobiektywnych i niesprawiedliwych kryteriów oceny pracowników oraz wyników ich pracy (brak przejrzystych, czytelnych i wystarczających uregulowań w tym zakresie) ;
- brak rozwiązania kwestii bezpieczeństwa części pracowników (kuratorów zawodowych) z uwagi na charakter wykonywanej pracy, w szczególności: zapewnienia pomocy

psychologicznej, medycznej oraz narzędzi dających możliwość podniesienia bezpieczeństwa podczas wykonywania czynności w terenie (np. gaz obezwładniający) ;

- brak właściwych warunków do prawidłowego wykonywania przez kuratorów zawodowych wciąż zwiększającego się zakresu czynności służbowych (brak odpowiedniego wyposażenia sprzętowego, również do wykonywania czynności związanych z dozorem elektronicznym, brak możliwości korzystania z samochodów służbowych) ;
- brak przeprowadzenia odpowiednich szkoleń oraz brak zapewnienia przez pracodawców należytej ochrony dla kuratorów sądowych w zakresie narażenia na kontakt z materiałem zakaźnym ;
- utrudnianie korzystania z prawa do tworzenia organizacji (w celu reprezentacji i obrony swoich praw i interesów) oraz przystępowania do tych organizacji (poprzez psychiczne zastraszanie pracowników i utrudnianie działalności związkowej)

Rozwijając niektóre z powyższych kwestii, pragniemy wskazać, że w roku **2009** do polskich sądów powszechnych wpłynęło **11.896.747** spraw, zaś w roku **2013** wpłynęło ich już **15.169.960**. Pomimo zwiększającej się w sposób stały i systematyczny liczby spraw wpływających do polskich sądów – niezmienna pozostaje liczba pracowników wymiaru sprawiedliwości, którzy muszą je obsługiwać, co skutkuje rosnącym obciążeniem dodatkową pracą. Ponadto prowadzona jest przez polski rząd polityka tzw. wygaszania etatów (odzyskiwania etatów, po osobach które np. odeszły z pracy lub przeszły na emeryturę), co pogłębia istniejące problemy etatowe. W roku **2010** w sądach powszechnych zatrudnionych było **27121** urzędników sądowych, **3410** asystentów sędziego, **3697** pracowników obsługi oraz **5209** kuratorów. Z kolei w roku **2013** w sądach powszechnych zatrudnionych było **27470** urzędników sądowych, **3251** asystentów sędziego, **3623** pracowników obsługi oraz **5209** kuratorów. Braki etatowe powodują, że coraz więcej polskich sądów korzysta z usług agencji pracy tymczasowej, zawierając umowy na świadczenie usług, które są identyczne z zadaniami wykonywanymi przez etatowych urzędników sądowych i asystentów sędziów. Ci pracownicy zasilają w coraz większym stopniu polskie sądy z całkowitym pominięciem procedury konkursowej i wymogów kwalifikacyjnych, które musi spełnić urzędnik sądowy. Proceder taki jest niezgodny z prawem, co potwierdził Główny Inspektor Pracy, który w piśmie z dnia 12.10.2012 do Ministra Sprawiedliwości zajął stanowisko, że „*zatrudnianie w sądach pracowników tymczasowych w*

celu powierzenia im czynności zarezerwowanych dla urzędników i asystentów sędziów de facto zmierza do obejścia przepisów ustaw" (tj. ustawy z dnia 18.12.2008 o pracownikach sądów i prokuratury oraz ustawy z dnia 27.07.2001 Prawo o ustroju sądów powszechnych). Praktykę taką skrytykował także Zdecydowanie Rzecznik Praw Obywatelskich, który w piśmie z dnia 22.01.2015 do Ministra Sprawiedliwości zaznaczył, że „*praktyka wykorzystywania pracowników tymczasowych w celu powierzenia im czynności zarezerwowanych dla urzędników i asystentów sędziów nie może być zaakceptowana, gdyż, poprzez pominięcie wymogów przewidzianych przepisami ustawy o pracownikach sądów i prokuratury oraz ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, prowadzi do obniżenia rangi i powagi wymiaru sprawiedliwości, a także nasuwa wątpliwości konstytucyjne (art. 60 Konstytucji RP).*” Zgodnie z art. 60 Konstytucji obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych mają prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach. Pomimo tych wystąpień proceder taki jest kontynuowany, a liczba osób kierowanych przez agencje pracy tymczasowej do pracy w sądach z roku na rok zwiększa się systematycznie. Zatrudnianie w sądach powszechnych pracowników za pośrednictwem agencji pracy tymczasowej jest niedopuszczalne, ponieważ obchodzi się w ten sposób zarówno przepisy konkursowe określone w ustawie o pracownikach sądów, jak również zakazy i obowiązki, które obowiązują urzędników sądowych, a które to wymogi gwarantują sprawne, rzetelne i obiektywne wykonanie zadań przez etatowych pracowników sądów. Praktyka taka prowadzi do bardzo poważnych konsekwencji. Jeden z sędziów stwierdził w artykule prasowym: „*zdarzało się też, że zorganizowane grupy przestępcze, chcąc poznać przebieg postępowania lub na nie wpłynąć, podsyłały swoje współpracownicy do sądu, aby jako bezrobotne zatrudniły się w charakterze pracowników okresowych*”.

Bardzo dużym problemem pracowników sądów są także niejasne, nieprecyzyjne i często zmieniające się przepisy, które dotyczą tej grupy zawodowej, np. nie są jasno określone obowiązki, kryteria awansu na wyższe stanowiska czy zajmowania określonych funkcji, a także tego, kto jest w rzeczywistości faktycznym przełożonym. W ostatnich latach rządzący wielokrotnie zmieniali także przepisy dotyczące wymogu posiadania określonego wykształcenia przez urzędników sądowych. Początkowo wprowadzono przepis, który zobligował urzędników sądów do uzyskania wyższego wykształcenia (za własne pieniądze i w czasie prywatnym), zaś po pewnym czasie uchylono ten wymóg. W chwili obecnej ustawa o pracownikach sądów nie wymaga od urzędników sądów posiadania jakiegokolwiek wykształcenia, co niewątpliwie prowadzi do deprecjacji tego zawodu. Mimo, iż Ministerstwo Sprawiedliwości podjęło prace nad nową ustawą o pracownikach sądów i włączyło stronę społeczną w prace nad jej przygotowaniem, to nie uwzględniono wniosku naszej organizacji o włączenie w prace także niezależnych, obiektywnych ekspertów, przy czym należy podkreślić, że eksperci sceptycznie i krytycznie wypowiadali się o wstępnym projekcie

przygotowanym przez Ministerstwa Sprawiedliwości. Prace nad nową ustawą trwają już bardzo długo i nie wiadomo, kiedy się zakończą.

Dużym problemem jest nie tylko jakość przepisów odnoszących się bezpośrednio do pracowników sądów, ale także aktów prawnych regulujących działanie sądów, co przekłada się automatycznie na pracę wykonywaną przez urzędników. Przykładowo tylko można wspomnieć, że kodeks postępowania karnego z 1997r. był do chwili obecnej nowelizowany ponad 100 razy, a kodeks karny z 1997r. prawie 70 razy. Podkreślić także należy negatywne konsekwencje, które miały wpływ nie tylko na sytuację pracowników sądów, ale także zwykłych obywateli, związane z przeprowadzonym w ostatnim czasie procesem reorganizacji sądów, kiedy najpierw zlikwidowano bardzo dużą liczbę sądów w małych miejscowościach, a po pewnym czasie znowu je przywrócono.

Ponadto pracownicy sądów są w wielu jednostkach mobbingowani, molestowani i zastraszani – głównie przez sędziów. Nasza organizacja związkowa reprezentuje pokrzywdzonych pracowników w licznych sprawach sądowych. W wielu przypadkach źle pojmowana solidarność zawodowa sędziów oraz ich formalne i nieformalne wpływy powodują, że udowodnienie im nagannego postępowania jest niezmiernie trudne. Zaznaczamy także, że w przeważającej większości polskich sądów kierownictwo nie wypełnia prawnego obowiązku przeciwdziałania negatywnym zjawiskom w miejscu pracy, np. mobbingowi; nie są na szerszą skalę prowadzone szkolenia w tym zakresie; nie są szeroko wdrażane wewnętrzne polityki antymobbingowe; nie są powoływane wewnętrzne komisje antymobbingowe.

Dodatkowo pracownicy sądów są narażeni na negatywne skutki zachowań nie tylko ze strony przełożonych czy sędziów, ale także ze strony uczestników postępowań sądowych oraz osób skazanych. W szczególności należy wskazać, że praca kuratora zawodowego wykonywana jest w szczególnie trudnych warunkach, a mianowicie w miejscach zamieszkania osób dozorowanych (skazanych). Kuratorzy są tym samym narażeni na szereg niebezpieczeństw: agresję ze strony podopiecznych, np. w związku z zaburzeniami osobowości, chorobami psychicznymi, uzależnieniami, chorobami zakaźnymi, atakami ze strony zwierząt. Kuratorzy po zastosowaniu wobec podopiecznych środków dyscyplinujących doświadczają często z ich strony agresji fizycznej. Należy przy tym zaznaczyć, że kuratorzy nie są wyposażeni w żadne środki ochrony osobistej. Polskie sądy nie posiadają także stosownych umów ze specjalistycznymi szpitalami zakaźnymi na wypadek zakażeń kuratorów chorobami wirusowymi (HIV, gruźlica, żółtaczką), a także nie prowadzą szkoleń dla kuratorów w tym zakresie. Kuratorzy zawodowi też, pomimo nakładania na nich nowych obowiązków służbowych – np. w zakresie sprawowania dozoru elektronicznego, nie otrzymują niezbędnego wyposażenia sprzętowego do prawidłowego wykonywania tych czynności.

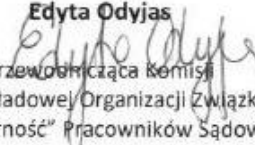
Występują także liczne przypadki, kiedy związkom zawodowym zrzeszającym pracowników sądownictwa utrudnia się wykonywanie działalności związkowej. W ostatnim czasie nasza organizacja złożyła w tym zakresie zawiadomienie do prokuratury o możliwości popełniania zabronionych czynów karalnych przez kierownictwo jednego z sądów.

Zaznaczamy końcowo, że nasza grupa zawodowa ma prawny zakaz strajkowania oraz organizowania i uczestniczenia w akcjach zakłócających normalną pracę sądów, w związku z tym nie ma praktycznie żadnych możliwości wpływania na rządzących w celu polepszenia swojej sytuacji. Informujemy także, że kierowane od dawna przez naszą organizację liczne prośby, wnioski, wystąpienia i apele kierowane do kompetentnych organów i instytucji w Polsce nie przyniosły niestety rozwiązania problemów naszej grupy zawodowej.

Z uwagi na podniesione powyżej okoliczności bardzo prosimy o podjęcie działań.

Łączę wyrazy szacunku i poważania,

Katowice, dnia 12.05.2015

Edyta Odyjas

Przewodnicząca Komisji
Międzyzakładowej Organizacji Związkowej
NSZZ „Solidarność” Pracowników Sądownictwa